

Na rozdíl od předchozích modelů zkoumajících efekt výukových metod na výsledky žáků v testech lze v těchto modelech pozorovat poněkud odlišné trendy. První z nich je patrný hned při pohledu na efekt indexu badatelsky orientovaného učení, tedy indexu zachycujícího míru žáky subjektivně vnímaného využívání různých metod, které je možné zařadit mezi moderní metody výuky. Zatímco s výsledky přírodovědné gramotnosti v předchozích modelech souvisel negativně, se sebedůvěrou a motivací koreluje pozitivně. Znamená to, že žáci, kteří vyjádřili častější využívání těchto metod v přírodovědných hodinách, rovněž vyjádřili větší míru sebedůvěry v oblasti přírodovědy a také vyšší motivaci se přírodovědu učit. Pozitivní efekt na sebedůvěru se prokázal také v případě indexu učitelem vedené přírodovědné výuky a indexu vnímané zpětné vazby. Naopak index přizpůsobení výuky žákům je se sebedůvěrou korelován negativně. Jak bylo zmíněno v předchozích částech textu, nelze z těchto výsledků usuzovat příčinnost a směr vztahu. Stejně jako si lze teoreticky představit, že učitelé ve větší míře přizpůsobující výuku žákům nemusí poskytovat dostatečné výzvy, které by například mohly vést k rozvoji sociálně-emočních schopností žáků, lze si představit také to, že učitelé mohou více přizpůsobovat výuku slabším žákům, u nichž může být rovněž míra sebedůvěry nižší, tedy index může negativně korelovat se sebedůvěrou žáků, ač na ni sám negativní vliv mít nemusí. Nalezené vztahy nikdy nejsou dostatečně komplexní, je potřeba si uvědomit, že za nimi stojí množství faktorů, na které lze zaměřit pozornost při budoucím zkoumání (pomocí dalších metod výzkumu, jako je např. „Structural Equation Modeling“).

Nově sestavené indexy moderních a standardních metod používaných ve školách testovaných žáků jejich učiteli se sebedůvěrou ani motivací žáků statisticky významně nesoúvisí. V obou případech je totiž hodnota koeficientu velmi nízká.

Hodnoty ve druhé sadě modelů, v nichž jsou zkoumány souvislosti výukových metod s instrumentální motivací žáků, ukazují podobné výsledky, ačkoliv je nutné poznamenat, že tyto modely jsou daleko slabší. Podíl vysvětlené variance je v obou modelech velmi nízký na obou úrovních. I přesto je však zajímavý dříve zmíněný pozitivní vztah mezi motivací a indexem badatelsky orientovaného učení. Dalším z indexů, který v tomto případě pozitivně souvisí s motivací žáků, je index podpory učitele. Žáci, kteří vyjádřili vyšší míru podpory ze strany učitelů v přírodovědných hodinách, také vyjádřili větší instrumentální motivovanost, tedy motivaci pro to se v hodinách přírodovědy více snažit s ohledem na dosažení vyššího cíle v budoucnu.

Závěr

Cílem sekundární analýzy bylo hledání takových faktorů, které mohou mít významný efekt na skóre žáků dosažené v mezinárodním testování matematické, přírodovědné a čtenářské gramotnosti PISA 2015 a zároveň jsou přímo ovlivnitelné národními autoritami, zejména Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Českou školní inspekcí. Analýza hledala faktory působící i přes stěžejní roli socioekonomického statusu žáků tak, aby bylo možné zlepšovat systém primárního vzdělávání u všech žáků bez rozdílu. Vše s ohledem na vybrané zájmové oblasti, tedy strukturu a velikost třídy a školy, kvalitu a motivovanost učitele a výukové metody, využití ICT ve výuce.

Úvodní kapitola základních zjištění se zabývala především faktory, jejichž vztah s výsledky žáků potvrdilo množství dřívějších studií a které následně vstupovaly jako kontrolní proměnné do hierarchických regresních modelů jednotlivých tematických oblastí. Mapy znázorňující výsledky žáků a jejich socioekonomický status agregovaný na úroveň krajů doplnilo představení konceptu sociálního kapitálu, jehož souvislostí se studijními úspěchy žáků se zabývala již řada autorů. Ukázalo se, že míra sociálního kapitálu v krajích může rovněž souviset s tím, jakých výsledků v nich žáci dosahují. Jednotlivé kraje se pak ve výsledcích testů liší.

